

Foto: Johan Eklund

Nr 1 2011

Ett nytt litet nyhetsblad

Säterträff i Stöllet 24 sept 2011

Hej alla som deltog i säterträffen i Stöllet den 24 sept och alla andra som är intresserade av en levande säterkultur i Värmland!

Syftet med träffen i Stöllet var att identifiera hinder och lösningar för att vi ska kunna ha en levande säterkultur i Värmland i framtiden, bland annat inför arbetet med att utforma nya fäbodstödet efter 2013. Mötet var mycket konstruktivt och 28 engagerade deltagare, inklusive landshövding Eva Eriksson, bidrog med massor av synpunkter och idéer. Medverkade var en blandning av aktiva säterbrukare, markägare, Länsstyrelsen och några yngre personer som eventuellt är intresserade av att ägna sig åt säterbruk i framtiden. Även journalister från VF, NWT och Värmlandsbygden närvarade.

En av åsikterna som framkom var att det finns behov av ett forum för löpande kommunikation. Därför kommer vi från Länsstyrelsens sida göra ett enkelt litet nyhetsblad "Säterbruk i Värmland". Vi testar till en början ha 3 nummer pr år. Nyhetsbladet finns både i pappersversion och digitalt. Av både miljö- och kostnadsskäl önskar vi att de som har möjlighet att använda nätversionen väljer denna.

Nyhetsbladet kan t.ex. användas för att Värmlands säterbrukare, ägare till sätrar, personer som skulle vilja lära sig mer om säterbruk, Länsstyrelsen mm kan hitta varandra, informera och kommunicera om arrangemang, idéer, projekt mm.

Använd nyhetsbladet! Det är gratis både att prenumerera och att annonsera så länge det handlar om säterbruk i Värmland.

Sammanställning av synpunkter och förslag som framkom vid träffen i Stället

Ekonomi och synpunkter på ersättningarna

Ersättningarna gynnar inte "riktigt" fäbodbruk utan många djur på enklast möjliga sätt utan mjölkhantering (vi betalar för fel saker). Ett förslag var att klassa sätrarna (t.ex. 3 eller 5 klasser) efter "genuinitet i skötseln" och betala klumpsumma enligt denna klassning.

Betalning som motsvarar arbetet. Har man mjölkande djur och hanterar mjölk, vallar djur mm är det en heltidssysselsättning och ersättningen behöver vara på en nivå som motsvarar en lön.

"Eget arbete" måste kunna räknas i UM-stöden/Miljöinvestering. Det är annars en bromskloss för det egna engagemanget att behöva anlita på kors och tvärs.

Man ska ha lov att sprida gödsel på slätteräng i slätterängsstödet när det gäller säter (där man gjort detta förr)

5-åriga åtaganden för lång tid för gamla människor

Brist på betesdjur

Ersättningen är för 2-3 månader, men djuren behöver skötas hela året. Så även med en bra ersättning för fäbodbruk på sommaren blir det svårt att få ekonomi i en sådan liten djurgrupp. Tänk om man kunde leasa/arrendera djur? Eller ha gemensam vinterstallning för flera sätrar (dock samma djur till samma säter år efter år så de känner igen sig). Samarbete med lantbruksskola med djur som skulle kunna beta flera sätrar sommartid?

Rovdjur

Än har inga brukare i Värmland drabbats av rovdjursangrepp på sätern. Men rovdjur och rädsla för rovdjur är ett hinder för betesdrift fritt på skogen på traditionellt vis i framtiden. Vallningsersättning nämns igen och igen som den vettigaste lösningen. Det var så man löste problematiken historiskt, vi har haft kanske 800 år av säterbruk när det samtidigt funnits rovdjur. Det behövs vallningsersättning hela säsongen och ersättningen ska vara av en storlek så man kan anställa någon för att valla djuren.

Kortare beslutsvägar

Bättre information om vad som faktiskt gäller kring skydds jakt. När får man göra vad vid rovdjursangrepp?

Information

Många vet inte ens om att det finns sätrar! Information till allmänheten behövs!

Forum/kontaktmöjlighet behövs där säterägare och möjliga framtida brukare kan hitta varandra.

Säterverksamheten borde synas på marknader, matarrangemang m m.

Skolor, både grundskolor på "läger" och nåt block om fäbodbruk på Lillerud Lantbruksskola eller självförsörjningskursen. Kanske sommarkurs på Kårebol i regi av Klarälvdalens folkhögskola?

Kunskapsöverföring från äldre till ny generation säterbrukare. (Kanske i projektform där äldre erfaren säterbrukare med pedagogisk intresse kan anställas?)

Utveckla sätern i Mariebergsskogen till informationscentrum för säterbruk?

Inventera kunskaperna nu innan folk dör!

Skydd

Problem för kulturmiljön på sätrar att kommuner beviljar bygglov för moderna byggnader fritidshus/saker som inte passar in i miljöerna. Kan vi skydda på något vis? (Bara Kårebol är riksintresse.)

Säterinventeringen är inte aktuell. Borde uppdateras.

Övrigt

Matlandet Sverige. Regelverken hänger inte riktigt med. Att sälja ost på sätern funkar men inte på lokal marknad t.ex.

Mycket fokus måste ligga på ungdomen/nästa generation!

Eva Eriksson: Vi ska ta fram en handlingsplan

Betesrätten. Några har hört att det görs ändringar i regelverk som kan innebära att betesrätten försvinner vid försäljning av fastigheterna. Stämmer detta? Vi måste ta reda på detta. Kan vi hindra detta och i så fall hur?

/Sara Bodin Olsson och Lise Wichmann Hansen

Efter träffen

Synpunkterna med koppling till utformning av fäbodstödet har Länsstyrelsen lämnat vidare till Jordbruksverket.

Frågan kring bygglov på sätrar har vi (Lise/Sara) tagit upp med Länsstyrelsens Samhällsbyggnadsenhet. Bortsett från Kårebolssäterna som är riksintresseområde och delar av vissa sätrar som är klassade som fast fornlämning så har sätrarna inget lagskydd så att Länsstyrelsen kan gå emot en kommun som vill ge bygglov. Däremot har kommunerna all möjlighet att med hänvisning till kulturmiljövärden göra områdesbestämmelser för sätrar och t.ex. avslå bygglov för byggen som inte passar in i miljön på en säter. Länsstyrelsens Samhällsbyggnadsenhet kommer att ta upp frågan med berörda kommuner och uppmana kommunerna att ta stor hänsyn till kulturmiljön på sätrarna vid behandling av bygglovsärenden.

Säterinventeringen gjordes år 2000, och är alltså 11 år gammal. Det var i första hand en byggnadsinventering. För att få ett bättre underlag kommer Ångs- och betesmarksinventeringen på Länsstyrelsen börja ”beta av” de av sätrarna som inte redan har besökts i den inventeringen. Länsstyrelsen tilldelas ett begränsat belopp för inventeringsarbete varje år, så inventeringen av sätrarna kommer att göras i mindre portioner under några år framöver.

Byggnadsinventeringen kan också komma att uppdateras, men flera andra saker som redan planerats ligger ”före i kön” till den budgeten, så det kommer uppskattningsvis att dröja ca 2 år innan det kan finnas finansiering för en översyn av byggnadsinventering på sätrarna.

Vill du ha nästa nummer av Säterbruk i Värmland ?

Om du önskar prenumerera på nyhetsbladet ”Säterbruk i Värmland” så meddela detta i mail till: lise.wichmann.hansen@lansstyrelsen.se och ange till vilken mailadress du vill ha bladet.

Har du inte tillgång till dator kan du prenumerera på pappersversionen . Ring 054-19 72 16 eller skicka brev till
Lise Wichmann Hansen,
Länsstyrelsen Värmland, Lantbruk
651 86 Karlstad.

Manusstopp för nästa nummer som kommer ut till jul är 1 dec!

